

ПОЧИТ КЪМ МАЙСТОРИТЕ НА ФОТОГРАФИЯ

Изложба на студенти от БП „Фотография“, НБУ

Курастор: гл. ас. г-р Лиляна Караджова

Галерия „Сердика“, София

19.06 – 17.07.2020 г.

DOI: <https://doi.org/10.33919/ycas.21.19>

В света на малката камера майсторите на фотография имат участта да понасят върху раменете си безброй надежди и разочарования. Отношението към тези личности прескача от сляпо подражание към обезумяла завист, от плахо уважение към гръмно величаене, от надежда за готов творчески модел, до разочарование, че чуждите формули не обещаваат ярка творческа идентичност. Някъде в този спектър се откроява френското *hotmage*, което на български превеждаме като „почит“. Етимологично думата препраща към средновековна Франция, където *hotmage* наследява латинското *hominaticum*, употребявано, за да означи преданост към феодала. А оттук може да допуснем, че и фотографията има своите геспоти, които безжалостно експлоатират чуждия талант и потискат творческото его. За радост, заплетеното съвременно значение на думата я е отдалечило от етимологията, и по ирония, омажите в изложбата „Почит към майсторите на фотографията“ провокират с гръзка двузначност. Някои снимки носят дух на величаене и самоотрицание, но други издават увереност, че историческите идеи и образи подлежат на интерпретация, а може би дори

и на развитие. Познатите обекти, композиции и лица може да бъдат видени в нова светлина, от друга гледна точка и на различно място, с което да получат неочаквана интерпретация.

Снимките в изложбата „Почит към майсторите на фотографията“ представят реакцията и чувствителността на студенти от бакалавърска програма „Фотография“ на Нов български университет към 27 значими творби в историята на медията. Обхватът на позовавания е широк и включва над двадесет известни имена, които маркират хронологията. Първите исторически разрези идват с декантското ежедневие на парижкия фотограф Анри Лео Сек в неговата „Фантазии“ от 1856 г., която изглежда продължава да е актуална във ферментиралите напитки заснети от Иван Александров. „Маркирана ръка“ на Алберт С. Саутуърт и Джосая Дж. Хос от 1861 г. е документ за социалното неравенство и дългата история на аболиционизма. Ръката на капитан Джонатан Уокър е жигосана с инициалите S.S. (slave stealer), които получава след като е уличен в съдействие на седем души с афроамерикански произход, лишени от свобода, помагайки им

да напуснат Флорида и да достигнат островите на Западна Индия в Карибско море. Вдъхновена от решителността, с която капитанът показва жигосаните инициали, Изабел Костадинова търси следите, които нашето време издълбава върху гланите на трудещите се като стигма.

Серия от снимки в изложбата отдава почит към фаталните жени, музи на големите фотографии. Легендарната графиня ги Кастильоне е заснета от Пиер-Луи Пиерсон през 1863-1866 г., за да изкуси Наполеон III, отправяйки му котешки поглед през рамката на снимка, която му изпраща като поздрав в дискретно писъмце. Изпълнението на този игрив жест е така убедително, а личността на графинята, впоследствие неустоима, че поглеждането през овала на черния картон се оказва много по-ефективен трик от традиционното кокетно прикриване на лице зад ветрило. Неговата ефикасност е изпитана в портрет на Нина Стоименова, в който жена с различно излъчване и съвсем различни цели, интригува със своя тайнствен чар.

Илюстрация 1. Пиер-Луи Пиерсон, „Шега на лудост“, 1863-1866 г., сребърно-желатинов отпечатък, ок. 1940 г., Музей на изкуството „Метрополитън“³⁴²

Илюстрация 2. Нина Стоименова, „Почит към Пиер-Луи Пиерсон“, 2018 г., цифрова фотография

Друга фраза на неустоимата женственост е намерена от американския фотограф Алфред Стиглиц в портретите и снимките на ръце на гранд-дамата на американската живопис Джорджия О'Кийф. Това са няколко от 45-те фотографии, които той показва в галерия „Андерсон“ в Ню Йорк през февруари 1921 г. Ефирното присъствие и деликатност в жестове на О'Кийф са вдъхновили Ивета Донева, която насочва обектива си към две женски ръце, постигнали свършена безтегловност.

Младите фотографии в изложбата са дали криле на идеите в добре познатите образи, усещайки аспекти, нюанси и детайли по собствен начин. Накратко ще маркирам двойките, оформени от „майстор“ и млад фотограф: „Кики с африканска маска“ на Ман Рей и Стилиана Симеорова, която се фокусира върху срещата на човека и неговата персона; „Ненаправени признания“ на Клод Кахун и Александра Аргирова, която показва визуално размишление върху образите - ключове към собствената личност; сюрреалистичните „Вортографии“ на Алвин Кобърт и експериментите на Кристиан Кънчев; обективните „Чаши“ на Алберт Ренгер-Патч и строгия поглед на Симеон Мезов; стилизираните портрети на Ървинг Пен и прецизността на Виктор Младенов, елегантната постановка на Ани Лейбовиц в „Леонардо Ди Каприо и лебеда“ и негов женски двойник във

фотография на Диляна Трифонова; поетиката на ежедневието на Йозеф Сугек и Андре Кертес, и красотата, която Благовеста Боянова и Александра Генова са дали на същите банални обекти; метафоричните натюрморти на Иможен Кънингам и Едуард Уестън, и тяхното раздвижване от Сияна Йорданова, Саня Арнаутова и Поли Явена; „Увеличената природа“ на Андреас Файнингер, и поп-арт интерпретацията на Кристина Тодорова; неподправения хумор на Робер Даоно и оптичния куриоз „1001“ лица на Петър Кийтман, и импровизираните ситуации заснети от Виктор Младенов.

Илюстрация 3. Ървинг Пен, „Момиче зад бутилка“, 1949 г., сребърно-желатинов отпечатък, Фондация „Ървинг Пен“³⁴³

Илюстрация 4. Виктор Младенов, „Почит към Ървинг Пен“, 2017 г. цифрова фотография

Два пъти срещаме Вкуса към живота през 60-те и 70-те години в работата на Ралф Гибсън, интерпретирана от Яна Христова и Йорданка Папазова. Деликатен момент запечатан от Нан Голдин е пресъздаден от Сияна Йорданова. Концептуалните поредици на неконвенционалния Дуен Мичълс са преосмислени от Владимир Иванов и Тони Павлова. Пърформансите на Юрген Клауке са изследвани от Яна Тодорова, която се фокусира върху техните психологически пластове.

Илюстрация 5. Ралф Гибсън, „Сан Франциско“, 1960-1961 г., сребърно-желатинов отпечатък³⁴⁴

Илюстрация 6. Яна Христова, „Почит към Ралф Гибсън“, 2019 г., цифрова фотография

343 <https://museemagazine.com/culture/2021/1/19/exhibition-review-irving-penns-photographism-at-pace-gallery> [презлеган на 16 декември 2021].

344 <https://www.all-about-photo.com/photographers/photographer/145/ralph-gibson> [презлеган на 16 декември 2021].

Омажите позволяват на младите автори да скъсят дистанцията към големите учители, да влязат в имагинерен диалог с тях, да ги превърнат в свои въображаеми колеги и творчески спътници. Историята на фотографията е представена като жива съвкупност от процеси и явления, чиито участници очакват нашия творчески коментар.

Удоволствието от откриването на цитатите в галерия „Сердика“ беше оставено на посетителите. Те можеха многократно да изпитат приятната изненада на отгатването и след това да проверят своята догадка в кратък каталог на цитатите.